

Da bi bili s škofom eno

Deset let je minilo ta teden, odkar vlada naši škofiji škof dr. Gregorij Rožman.

Deset let je v zgodovini narodov majhno razdobje, v življenju človeka pa je velika doba, dosti velika, da mu v njej radi obilnih skrbi osivijo lasje in da na vodilnem mestu temu desetletju dá temu času pečat svoje osebnosti. Posebno takrat to velja, ko so časi tako na previsu velikih razdobj, kakor so to brezdvomno današnji časi.

Škof dr. Rožman je to usodno razdobje takoj ob prevzemu svoje odgovorne službe pregledal, šel na delo za poglobitev božjega kraljestva med nami in Bog je, tako se zdi, njegovo delo blagoslovil.

V času njegovega škofovanja smo imeli Slovenci zunanje verske prireditve, združene za tako majhen narod, kakor smo, z nedosegljivim sijajem. V teh letih se je začelo graditi po njegovi volji novo, veliko, moderno bogoslovje, kjer se bo v bodočnosti vzgajala naša narodna duhovščina. Bogoslovje bo skoro izročeno svojemu namenu.

Versko življenje se je v nezmanjšani meri nadaljevalo. Kar moč se je po celi škofiji še dvigalo. Verske, prosvetne, vzgojne, dobrodelne in druge dobre organizacije so v škofu našle iskrenega prijatelja in pobornika.

Izredno ljubezen pa je posvetil rasti Katoliške akcije, ki naj v vseh stanovih vzgoji pravih apostolov za katoliško vero. Ti naj se v bodočnosti ne strašijo žrtev, kadar jih bo vera od njih zahtevala na katerem koli polju. V Katoliški akciji je tako postavljen nekak temelj slovenskemu katoliškemu prepovedu. Ta naj izrine iz naših vrst neevidnost, ki nas v teh dneh tako zelo boli. Ta naj tudi prepodi iz vrst inteligence njeno neaktivnost.

Vseh deset let se je Prevzvišeni posebno živo zanimal tudi za katoliško delavstvo. Bolelo ga je, ko je videl, da hodi razcepjeno pot. Vse je storil, da bi razprte prav usmeril in jih združil pri delu k pravemu cilju. Žal ni mogel doseči, da bi se vsi v resnici oklenili tistega duha, ki je duh evangelijev in cerkvenega učenja. Njegova ljubeznivost pri enih ni našla pravega odziva in pravega razumevanja. Vemo, da ga to silno boli in z njim skupaj prosimo Boga, da bi se v slovenskem delavstvu čimpreje zacelila rana duhovne neevidnosti in popravila škoda, ki jo ta rana povzroča nam in celemu narodu.

Tako kakor so omenjena trenja v vrstah katoliškega delavstva ogromno škodo napravila skupni katoliški stvari med slovenskim narodom, ga delajo sorodna trenja še tudi v drugih vrstah in povzročajo škofu, čuvarju vere med nami iste skrbi in iste težave. Ob škofovi desetletnici in ob naših slovenskih prilikah sebi, narodu in njemu za to ne moremo ničesar bolj želeli, kakor da že skoro izginejo vsa nepotrebna trenja in vsa neenotnost ter da smo s svojim škofom vsi eno.

SLOVENSKI DELAVSKI ROMARSKI DAN

Na utemeljeno prošnjo več podružnic ZZZD prestavljamo čas našega romarskega dne od 15. avgusta na 8. september, na Mali Šmaren. Vse drugo iz programa prireditve ostane v celoti neizpremenjeno.

Verni slovenski delavci bomo zato na Mali Šmaren skupno s svojimi prijatelji po že napravljenem načrtu romali k Mariji, da jo prosimo pomoči in priprošnje zase, za delavski stan, za slovenski narod, za njegovo cerkveno in narodno vodstvo.

Romanje je radi lažje izvedbe in udeležbe razdeljeno na 9 organizacijskih okolišev in devetero božjepotnih ciljev. Iz vsakega organizacijskega okoliša romajo člani podružnic ZZZD, njihovi družinski člani in prijatelji našega pokreta na zanje določeno božjo pot.

Določene so sledeče božje poti:

1. **Ljubno pri Brezjah**, sem romajo podružnice: Bohinjska Bistrica, Bohinjska Srednja vas, Gorje, Jesenice, Sv. Križ, Koroška Bela, Breznica, Mojstrana-Dovje, Naklo, Tržič, Predoslje.
2. **Šmarna gora**: sem romajo podružnice: Ljubljana tobačni, Ljubljana splošna, Ljubljana gradbeni, Ljub-

ljana ECŽ, Dol pri Ljubljani, Vevče, Zg. Šiška, Polhovgradec, Preska, Škofja Loka, Kranj, Šenčur pri Kranju, Logatec, Grosuplje.

3. **Homec pri Kamniku**: sem romajo podružnice Kamnik, Duplica, Jarše-Mengeš, Domžale, Komenda.
4. **Nova štifta pri Ribnici**: sem romajo podružnice: Dolenja vas pri Ribnici, Ribnica, Kočevje.
5. **Sv. Planina nad Trbovljami**: sem romajo podružnice: Kresnice, Litija, Zagorje, Trbovlje, Laško, Sevnica in Senovo.
6. **Gora Oljka**: sem romajo podružnice: Celje, Griže, Polzela, Novo Celje, Šoštanj, Velenje, Mislinja, Gračnica, Topolšica, Slovenjgradec.
7. **Ptujska gora**: sem romajo podružnice: Ptuj, Rogaška Slatina, Mestinja.
8. **Jeruzalem**: sem romajo podružnice: Ljutomer, Ormož, Puconci, Petanjci, Slatina-Radenci, Murska Sobota.
9. **Gorca v Sv. Petru pri Mariboru**: sem romajo podružnice: Maribor, Maribor-gradbeni, Hoče pri Mariboru, Sladki vrh, Pobrežje.

Nekaj podružnic zaradi oddaljenosti in raztresenosti nismo mogli nikamor priključiti. Njihovi člani naj se pri-

družijo poljubno enemu izmed določenih romanj, ali pa naj ta dan doma pri službi božji spremljajo naše romarje s svojimi molitvami in prosijo Marijo pomoči za naše skupne naloge!

Naši dekanijški socialni tečaji

I.

Dne 11. avgusta prireja ZZZD socialni tečaj za župnijske dekanije Kamnik. Tečaj se vrši v dvorani Prosvetnega društva v Grobljah.

Dnevni red:

1. Ob 7 uri sv. maša.
 2. Ob 8 uri začetek tečaja:
 - a) Slovenska katoliška delavska organizacija;
 - b) Socialna zakonodaja in položaj slovenskega delavstva;
 - c) Zveza združenih delavcev na delu za zmago gesla: Bog, stan, narod.
- Med posameznimi predavanji razgovor o prilikah delavstva kamniške dekanije z ozirom na temo referata.

II.

Dne 18. avgusta prireja ZZZD socialni tečaj za župnijske dekanije Ribnica, v dvorani Prosvetnega društva v Ribnici. Tečaj bo celodnevni s sledečim dnevnim redom:

1. Ob 9. uri dopoldne: Delavčeva zapisana pravica.
2. Ob 10 uri: Delavske socialne ustanove.
3. Ob 3 uri popoldne: Socialna pravičnost — pogoj narodne zavednosti.
4. Ob 4 uri pop.: Moč združenih delavcev. Za zaključek film o razvoju in o delu organizacije Zveze združenih delavcev.

Rudarji TPD zahtevajo zvišanje plač

Kolektivna pogodba za rudnike Trboveljske premožnostne družbe vsebuje v čl. 26 določbo, da ima vsaka pogodbenih strank pravico zahtevati pogajanja za revizijo pogodbe, ako se draginjske prilike toliko spremenijo, da se indeks Narodne banke za cene na malo v Ljubljani spremeni za 6 ali več točk, kakor je znašal na dan 1. IV. 1940 (indeks za marc).

Indeks za marc je znašal 108,4, za junij pa znaša 116,2 točke, ter je porastel za 7,8 točk ali za 7,2%.

Po sklepu ožje seje strokovnih organizacij je sklicala Delavska zbornica v četrtek 25. VII. v Trbovlje delegatsko konferenco rudarskih strokovnih organizacij in II. skupine rudarske zadruge ter so se vabilu odzvale vse strokovne organizacije, podpisnice kolektivne pogodbe, načelstvo

II. skupine ter vsi lokalni načelniki II. skupine iz rudnikov TPD.

Konferenca je po izčrpnem razpravljanju o položaju rudarskega delavstva pri T.P.D. sprejela soglasno sklep, da naj se zahteva pri mezdni razpravi tolikšno zvišanje dosedanj 15,5% ne draginjske doklade, da bo nova draginjska doklada odgovarjala porastu draginje po 1. IX. 1939.

Dalje je bilo na konferenci ugotovljeno, da se obstoječa kolektivna pogodba v nekaterih rudnikih ne izvaja, vsled česar je delavstvo prizadeto ter se mora na pogajanjih ukreniti vse, da se za bogoče zagotovi točno izvajanje vseh določb kolektivne pogodbe.

Mezdna razprava, katero je zahtevalo delavstvo, se bo vršila v poslovnih prostorih T.P.D. v Ljubljani v ponedeljek 12. avgusta 1940.

ZZD za vojaške vpoklicance

Našo akcijo za zvišanje podpor družinam vojaških vpoklicancev je podprla tudi DZ ter naslovila na Centralno tajništvo DZ sledečo vlogo:

»Z našim dopisom iste številke od 6. XII. 1939. smo Vam sporočili naše stališče k določbam »uredbe o podpiranju družin oseb, poklicanih v vojaško službo« ter smo na Vaš poziv št. 1429 od 12. X. 1939. stavili konkretne predloge za spremembo uredbe.

Tekom preteklega pol leta smo imeli priliko ugotoviti, da se nahaja veliko številko vojnih obveznikov na orožnih vajah po dva, tri in celo več mesecev in se nahajajo njihove družine v največji bedi. Zlasti so težko prizadeti pravi industrijski in obrtni delavci, ki nimajo nikakega premoženja, ne zemlje in ne hiše ter so njihove družine navezane edino na zaslužek njih hranilca v tovarni. Te družine prejemajo le državno podporo po din 5.—odnosno din 8.—dnevno in za otroke po din 3.—in ni potreba nikakih dokazov, da ti zneski pri današnji draginji ne zadostujejo niti za najskromnejšo prehrano.

Zveza združenih delavcev je dne 9. VII. 1940. naslovila na g. predsednika kr. vlade spomenico, v kateri navaja med drugim sledeče:

»Da so med vpoklicanci na orožne vaje v pretežni večini ogromno prizadeti ravno naši revni delavci, na drugi strani pa ma-

lenkostne drž. podpore, ki jih prejemajo upravičenci, absolutno ne zadostujejo za zadovoljitev najnujnejših življenjskih potreb.

Da je med vpoklicanci na orožne vaje veliko število sezonskega delavstva, kateremu je sedaj v času zaposlitve odvzeta vsaka možnost, da si prihrani in preskrbi z najpotrebnejšimi dobrinami, katere potrebuje preko zime.

Da je skrb za obstoj in bodočnost pri gnala našega delavca naravnost v obup.

Da je pri tako težkem gnotnem položaju globoko padla morala drugače strogo nramnega slovenskega delavca. Moremo navesti več konkretnih slučajev, da so se zaradi bede matere, žene vpoklicanih mož celo prostituirale, da prežive svoje otroke.

Da vodi to nevdržno stanje v splošno nezaupanje in v komunizem.

Podpisana zbornica poudarja, da je od pomoč nujno potrebna ne le v interesu težko preizkušenih delavskih družin, marveč tudi v splošnem državnem interesu ter prosi centralno tajništvo delavskih zbornic, da:

1. opozori odločujoče na nevdržno stanje, v katerem se nahajajo družine vojnih obveznikov — delavcev in na težke posledice, ki lahko nastopijo, ako se temu ne odpomore,
2. zahteva, da se državne podpore zvi-

Nepravilnosti pri volitvah obratnih zaupnikov

Dogaja se, da nekatere organizacije vlagajo pritožbe radi nepravilnosti pri izvedbi volitev neposredno kr. banski upravi. Banska uprava takim pritožbam ne ugoditi iz formalnih razlogov, ne glede na upravičenost ali neupravičenost pritožbe.

Da bodo take pritožbe dosegle svoj namen, je treba, da se ravnajo organizacije in delavstvo točno po predpisih čl. 36 navodil za izvedbo volitev delavskih in namščenskih zaupnikov in sicer:

Pritožbo radi nepravilnosti pri volitvah je treba predložiti v 8 dneh po izvršenih volitvah.

Pritožba mora biti naslovljena na kr. bansko upravo (inspekcijo dela), vložiti pa se jo mora pri volilnem odboru dotičnega podjetja.

Pritožiti se smejo:

- a) prizadeti volilci v podjetju,
- b) njihova krajevna organizacija (ne centralna organizacija),
- c) Delavska zbornica odnosno njene ekspoziature.

Še enkrat naglašamo, da mora biti vsaka pritožba, naj jo vložijo katerakoli pod a, b, in c navedenih strank, vložena potom volilnega odbora.

V slučaju, da volilni odbor pritožbe ne bi hotel sprejeti, naj pritožna stranka skrbi, da bo pritožba poslana inspekciji dela, pri čemur naj se posebej navede, da pritožba pri volilnem odboru ni bila sprejeta.

šajo vsaj na višino uradno določenih minimalnih mezd za ženo vojnega vpoklicanca, za otroke pa prizna sedanja doklada,

3. Zahteva, da se družine vojnih vpoklicancev v vsakem primeru zaščiti pred stanovanjsko odpovedjo za ves čas orožnih vaj in še za toliko časa po orožnih vajah, kolikor časa je bil vojni vpoklicanec na orožnih vajah.

Prosimo, da te naše predloge akceptirate in jih takoj predložite gg. predsedniku kr. vlade, ministru vojske in mornarice, ministru financ in ministru za socialno politiko.

DZ za zaščito delavskih interesov

Stalno naraščanje draginje tudi v letu 1940 — indeks Narodne banke za cene na malo v Ljubljani za mesec junij 1940 izkazuje v primeri z januarjem 1940 povečanje za 8,2%, v primeri s septembrom 1939 pa celo za 32,2% — je imelo za posledico večje število mezdnih gibanj ne samo v industrijskih, marveč tudi v večjih obrtnih obratih. Delavska zbornica je sodelovala pri vseh sklicanih poravnalnih razpravah ter je bila večina mezdnih gibanj rešena mirnim potom.

Zvišanje mezd odnosno draginjske doklade na račun draginje so tekom zadnjih treh mesecev priznala sledeča podjetja:

Kranjska industrijska družba, Jesenice; Central European Mines, Ltd., Mežica; gradbena, tesarska in tiskarska podjetja v dravski banovini: Tvoronica za dušik, Ruše; Apnenik d. z. o. z., Celje; Cinkarna d. d., Celje; Jugotanin d. d., Sevnica; Metalno akcionarsko društvo, Celje; Kaolin d. d., Črna; Peta d. z. o. z., Rače; Meščanska korporacija, Kamnik; Standard d. z. o. z., Kranj; kamnolom in apnenica A. Birolla, Kresnice; Združene papirnice Vevče, Goričane, Medvode; Združene tvornice stekla Hrastnik in Sv. Križ; Keramična industrija, Liboje; Pivovarna Union v Ljubljani; Tovarna lepenke, Prevalje; Kemična tovarna, Hrastnik; Jugosl. tekstilne tvornice Mautner, Sv. Pavel; Lesna industrija inž. Rudež, Ribnica; Valjni mlin J. Vindiš, Maribor; soboslikarska in ple-

skarska podjetja v Mariboru; Zugmayer in Gruber, Slovenska Bistrica; pekovska podjetja v Mariboru; rudnik Pečovnik pri Celju.

Posebno moramo poudariti dejstvo, da so začela večja podjetja priznavati družinske doklade za ženo in otroke (KID Jesenice, svinčeni rudnik Central European Mines, Mežica, Standard, Kranj, Tvoronica za dušik Ruše, Apnenik, Celje, Pivovarna Union v Ljubljani, mestna občina Celje za delavce), kar moramo staviti za zgled vsej ostali industriji. Dalje so posamezna podjetja pristala na avtomatsko regulacijo mezd odnosno draginjskih doklad v primeru nadaljnega povečanja draginje (svinčeni rudnik Mežica, tiskarska podjetja KID Jesenice, Meščanska korporacija Kamnik, Tvoronica za dušik Ruše itd.), kar bo za bodoče omejilo število mezdnih gibanj.

Pri posredovanjih je Delavska zbornica ugotovila, da je največja ovira za hitro rešitev mezdnih gibanj pomanjkanje priznanega indeksa, po katerem naj bi se ugotavljale draginjske spremembe. Zaradi tega je predlagala kr. banski upravi, da skliče konferenco delodajalcev in Delavske zbornice, na kateri naj bi se sestavil realen indeks za ugotavljanje draginjskih sprememb na podlagi gibanj cen v večjih mestih in industrijskih revirjih.

Izmed važnejših akcij, ki jih vodi Delavska zbornica, moramo omeniti še:

Za mizarsko stroko v dravski banovini je določen rok za sklenitev kolektivne pogodbe do 20. avgusta 1940. Če ne pride do sporazuma, bo kr. banska uprava predpisala mezde (tarifno lestvico) za mizarsko stroko.

Za rudarje državnih rudnikov je izdelala načrt kolektivne pogodbe ter se bodo 5. avgusta t. l. vršila tozadevna pogajanja.

Aktiva za zboljšanje položaja rudarskih staroupokojencev ter za priznanje draginjskih doklad novoupokojencem, kakor tudi za spremembo pravil Bratovske skladnice posveča vso pažnjo.

Dala je iniciativo za ureditev delovnega časa poklicnih šoferjev, daje za ureditev položaja strežniškega osebja v umobolnicah (za kar bo po poročilih iz Belgrada načrt v kratkem izdelan), za zavarovanje gozdnega in poljedelskega delavstva ter za ureditev službenih odnošajev delavstva, zaposlenega pri delih v režiji ministrstva vojske in za izvajanje določb delovnega prava obrtnega zakona tudi pri delih, ki jih vrši država v lastni režiji.

Prav posebno pažnjo pa posveča Delavska zbornica vprašanju decentralizacije Osrednjega urada za zavarovanje delavcev in zahteva delitev tega urada na samostojne nosilce delavskega zavarovanja za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, ker bodo le tako zaščiteni interesi zavarovane članstva.

Domače novice

NOVI RED

Po izjavah, ki so jih dali predsednik vlade g. Cvetkovič, prosvetni minister dr. Anton Korošec in podpredsednik vlade dr. Vladko Maček o reformah, ki jih bo treba uvesti v našo državno življenje, se je začelo na odgovornih mestih tiho pripravljalo delo. Svoj odsev je imelo v številnih stališčih, ki jih je zavzemal srbski, hrvatski in slovenski tisk k tem reformam. Iz pisanja tiska se zrcali vsestransko spoznanje, da je vlada na pravem potu, ko pripravila reforme, poznanje, da so reforme neobhodno potrebne za nadaljni obstoj države. Nesoglasja so se pojavila le glede načina izvedbe stanovske preosnove državnega življenja in glede postopka. Toda nesoglasja niso načelnega značaja in izvirajo več ali manj le iz sebičnega gledanja nekaterih strank odnosno strakarjskih osebnosti, ki čutijo, da bi v valu prihajajoče preureditve države ustunile.

BOJ PROTI FRAMASONOM

Po vsej državi se je začelo temeljito čiščenje enega najbolj nezdravih pojavov, ki bi bil državo brez dvoma in neizbežno pripeljal v katastrofo. Mislimo namreč na framasono. Vlada je odredila hišne preiskave pri osrednjih ložah, a tudi pri številnih osebnostih, ki so bile pri framasonih včlanjene. Preiskava je privlekla na dan zanimive ugotovitve. Skoraj vsa naša zunanja, notranja, finančna in prosvetna politika so bile na vrvi velike osrednje lože, ki je imela svoj sedež pri Velikem Orientu v Parizu in od koder so masonski privrženci v Jugoslaviji, ki so se z medsebojno pomočjo znali povzpeli na vodilna mesta, sprejemali navodila in se jim slepo pokorili — na hrbtu našega ljudstva. Vlada hoče temu napraviti konec. Vedno bolj glasen postaja v naši državi tisk, ki zahteva, da se framasonstvo v temeljih zatrti in da se ta tvor iztisne, da bo po državi zaživelo spet samobitno, iz ljudstva in njegovih potreb izhajajoče narodno in državno življenje. Listi izražajo željo, da naj bi vlada imela pri tem poslu močne roke, da bi bila brezobzirna, ne glede na veljavo osebnosti, ki so bile v masonsko zaroto zapletene, ter da naj gre brezkompromisno, pri tej potrebni operaciji do kraja.

PODRŽAVLJENJE NARODNE BANKE

Debata o podržavljenju Narodne banke se bliža koncu. Prevladala bo očitno zahteva, da se naš osrednji den. zavod, ki ima v današnjem gospodarskem življenju države tolikšno vlogo in ki mu bo pri vpostavitvi novega reda v državi pripadala še večja naloga, iz rok zasebnikov, ki so lastniki Narodne banke, spravi popolnoma v last države in postavi pod njeno vsestransko nadzorstvo.

LETOŠNJA ŽETEV

Razna neurja, ki trajajo po vsej državi že vse poletje, so povzročila, da naša letošnja žetev ne bo tako bogata, kakor je bilo pričakovati. Vlada je morala v zvezi s tem sprejeti nekatere varnostne ukrepe, med katere spada povečano strogo nadzorstvo nad žitnimi cenami, kakor tudi priprava uredbe za uvedbo enotnega kruha, tako da ne bo na eni strani prebivalstva potrata z belo moko, na drugi pa stradanje črnega kruha.

treje pride do onega, ki je pomoči potreben.

3. Radi tega, ker je v naši državi zmaga ideja samoupravne ureditve, ki je dobila najvišjo sankcijo v uredbi o banovini Hrvatski in ki je tako dejstvo, da kdor ga na vseh poljih našega življenja ne priznava in razvoju v tej smeri ovira, le škoduje stvari sami. In tako je tudi v delavskem socialnem zavarovanju.

Uredba o prenosu poslov soc. politike in narodnega zdravja z države na banovino Hrvatsko, pravi jasno v svojem čl. 1 sledeče:

»Hrvatska banovina je v svojem področju v smislu točke 1 čl. 2 uredbe o banovini Hrvatski pristojna za posle iz resora ministrstva soc. politike in narodnega zdravja, v kolikor niso pridržani za državo. Člen 2 istega uredbe pravi: V pristojnosti min. soc. politike in narodnega zdravja ostane pod točko 3 »pripravljen načrt državnih zakonov, ki bodo vsebovali obča načela delavske zakonodaje in delavskega zavarovanja, obča načela o zaposlitvi tujcev, kakor tudi priprava načrta zakona o izseljevanju.« Člen 3 točka 1 tudi pravi: »Za proučevanje problema iz področja soc. politike, v kolikor so pomembni za celo državo, se osnuje pri ministvu soc. politike, ki bo dajal inicijative in jih izpeljal v cilju pravičnega reševanja teh problemov.« Člen 8 točka 1 pravi: Na področju banovine Hrvatske pripade banu nadzorna oblast nad Okrožnimi uradi za zav. delavcev, priv. društvenih blagajn »Merkur« in Pok. zavodom za nameščenice. V točki 2 istega člena pravi: Vprašanje Osrednjega urada za zavarovanje delavcev se bo rešilo s posebno uredbo.

(Dalje prihodnjic.)

Vprašanje decentralizacije delavskega zavarovanja

Na konferenci zbornic o reorganizaciji socialnega zavarovanja den 20. julija t. l. v Ljubljani je povedal predsednik ravnateljstva OUZD nekaj tako tehtnih misli, glede katerih mislimo, da je prav, ako jih spozna vsa naša javnost, predvsem pa delavstvo.

NAMEN

DELAVSKEGA ZAVAROVANJA

Namen delavskega zavarovanja izvira iz temeljne človeške zapovedi, t. j. ljubezni do bližnjega — pomagati onim, ki so najbolj pomoči potrebni in to v največjih stiskah življenja, kakor bolezn, nezdolgi, onemoglosti, in svojcem ob smrti rednika, v času nezaposlenosti in to na najuspešnejši način.

Da se delavsko zavarovanje uspešno izvaja, ima predvsem interes: prvič država, katera prvenstveno skrbi za napredek, zlasti zdravje naroda; v našem primeru je država zainteresirana za delavski stan, da bi ta bil zdrav in da bi bil zaščiten v vsakem oziru, ker le to je garancija za dober zarod in za napredek naroda in države.

Drugi in tretji interesent na delavskem zavarovanju so delodajalci in delojemalci, ki predstavljajo tiste, ki v to zavarovanje plačujejo oziroma na njem koristijo.

Cilje, ki so jih pred letom 1922 dosegale v Sloveniji okrajne bolniške blagajne, Nezdolna delavska zavarovalnica itd. je le-

ta 1922 prevzel v svoje roke SUZOR, ki izvaja delavsko zavarovanje s pomočjo svojih krajevnih organov kakor je n. pr. v Sloveniji Okrožni urad v Ljubljani.

SUZOR je tedaj prevzel od slovenskih nosilcev delavskega zavarovanja milijonske prihranke, ki dajo vsakemu mnogo misliti, kdor vidi sedanje deficite, katerih deficitov ni mogoče spraviti v skladnost s »strokovnimi« sposobnostmi funkcionarjev SUZOR-a in njegovih organov. V knjigi »SUZOR-a 1922—1936« najdemo sledeče številke:

Likvidirana blagajna	Čisti prebitek
Začasna del. zavarovalnica	4.449.065,52 din
Železničarska zavarovalnica	27.677,54 »
Trg. bol. in pod. društvo	45.083,70 »
Bolniška blagajna	7.470.902,37 »

Skupaj 11.992.729,13 din

Če pomislimo na tedanje tarife, ki so v primeri s tarifi SUZOR-a naravnost malenkostni, potem šele lahko pravilno ocenimo vrednost teritorialnih in centralnih zavodov.

Zavarovanje po SUZOR-u je do kraja centralizirano v vseh panogah zavarovanja na principu vzajemnosti, kateri princip v Sloveniji tudi težko občutimo, ker n. pr. radi tega principa s prebitki bolniške panoge enega okrožnega urada krije SUZOR eventualne deficite drugega okrožnega urada, da ne govorimo še o

ZZD mladi inteligenci

Dijaško zborovanje v Kamniku je v imenu ZZD prisrčno sprejel pozdravil naš tajnik tov. Piriš Milko:

»Slovensko katoliško dijaštvo se je v teh dneh težkih oblakov, polnih nemira in moreče soparice zbralo, da si na tem Vašem lepem dijaškem tečaju krepki um, srce in voljo, da bo krepko poseglo vmes, oblake razpršilo in poiskalo sonce. Sonce naših načel — katoliških, slovenskih in socialnih — mora zopet zasijati našemu narodu, sicer ne bo dolgo časa ohranil prostora na naši zemlji.

Sem zastopnik delavstva, organiziranega v slovenski katoliški delavski organizaciji Zvezi združenih delavcev. Povem vam, delavstvo je veselo, da je našlo sodelavce v dijaški mladini, ki bo z ognjem svoje mladosti in radikalizmom, ki je znak globokega življenja, pomagalo iz blata reševati naše narodne svetinje. Prav zato, da se naše svetinje rešijo, je nastala Zveza združenih delavcev, ki je postala močna, po številu članstva prva delavska organizacija, saj oklepa v svojih organiziranih vrstah preko 10.000 članstva. Naša načela so bila tisti granitni temelj, na katerem je zrastle ta mogočna zgradba, ki bo v bodočnosti postala prostoren in zračen dom vsega našega delavstva. Dolga in težka je še pot do uresničenja teh ciljev.

Zlomiti moramo duh liberalizma in marksizma, zlomiti pa moramo tudi duh življenja našega, ki je vse prej kakor katoliško. Nrvstveni prepoved, krst moramo zopet doživeti, ki bo vir nepopačenega in dejavnega krščanstva, ki bo šele moglo iz objema marksizma strgati naše delavstvo. To je prva naša zahteva.

Življenje našega naroda, ki se je po tisočih koreninah in koreninah razlilo po dolinah naših rek, zarilo v pečevje in iskalo pota med razpokami v skalovju, ni umrlo. In če mecesen v gori oklesti vihar, drugo leto bo zopet ozelenel, kajti življenje pri koreninah ostane. Čas je, da se vrnemo k zemlji besede in pesmi naše, k zemlji gora, prostranih polj, temnih gozdov, sonca, nagelja in rožmarina in raje trpimo, kakor bi zatajili svojo zemljo, sebe, tradicijo in naše zahteve. Delavstvo od zasanjenosti v internacionalne pokrete odtrgati in mu dokazati, da je mogoče organizacijsko rasti iz duha domače zemlje, to je druga naša zahteva.

In tretja. Hočemo stanovsko družbo, družbo ljubezni in pravice, kjer bodo vsi stanovi rastle ne eden v škodo drugemu, temveč v sograditeljstvu gospodarsko in socialno močnega slovenskega naroda in jugoslovanske države.

Ti pa dijaška mladina, ki še nisi zatajila katolištva in slovenstva, ne naukov svojih mater trpink, ne brani se v teh dneh prostosti srkniti iz kupe trpljenja našega delavca in delavke, pa boš začutil grenkobo, ki se bo prelila v voljo: hočem delati za naše delavstvo in mu pomagati do boljšega in lepšega duhovnega in materialnega življenja danes in po končanih študijah na službenem mestu. Nočem pa biti katoliški inteligent, ki mu je cigara, igralne karte, dva deci cvička in poklicno delo v uradu alfa in omega njegovega življenja. Delati in boriti se hočem, da bo naša slovenska katoliška skupnost in naš narod ostal neporušljiv prav po dijaštvu in delavstvu.

drugih uporabah takih prebitkov, ki se n. pr. zbirajo še v raznih centralnih fondih, s katerimi razpolaga edinole SUZOR.

Znano je, da so bili proti SUZOR-u oziroma načinu gospodarstva v SUZOR-u od vsega početka prigovori in da so tekle v tem smislu od vsega početka različne akcije za njegovo reorganizacijo oziroma za njegovo delitev.

Važen moment, ki narekuje razna stališča v različnih dobah in ob različnih prilikah, je tudi politično gledanje oziroma ustrojstvo notranje uprave v državi, ki je večkrat posledica takega in takega političnega gledanja.

Odločajo pa tudi gospodarska naziranja, ki so po mojem mnenju kakor tudi po mnenju mnogih drugih bila upravičeno ali neupravičeno iz pravih in nepravilnih nagibov povzročitelj rojstva ideje centraliziranega delavskega zavarovanja, saj je znano, da je na idejo centraliziranega delavskega zavarovanja prišel madžarski žid Stern, o katerem bi bili skoraj lahko prepričani, da so pri njem odločali edinole finančni apetiti po zbiranju ogromnih kapitalov v eni roki, ne pa razni matematični ali tehnični momenti ali težnja po človeških koristih, ki bi izvirala iz centraliziranega zavarovanja, za one, ki imajo na njem interes, to je delavec.

ZAKAJ JE POTREBNO SUZOR DECENTRALIZIRATI?

Da preidem takoj na stvar samo in vprašanje kot se ga danes pri nas v Jugoslaviji obravnava, pri tem pa premalo vpošteva objektivna dejstva, ki morda odzvevajo prav besedi decentralizacija vso tisto ostrino, ki so jo mnogi tej težnji pripisali, zlasti pa nekateri SUZOR-ovci, ki celo hočejo povedati, da brez SUZOR-a delavskega zavarovanja ni, je treba prvenstveno poudariti, da je treba stvari vzeti tako kot so.

1. Kaj je SUZOR v delavskem zavarovanju? Po mojem trdnem prepričanju administrativni aparat, ki ima nalogo, praktično izvesti idejo delavskega socialnega zavarovanja, ki jo nosi izključno zakon o zavarovanju delavcev. Torej gre tu za reorganizacijo, ali če hočemo, decentralizacijo nekega aparata, oziroma za delitev neke pravne osebe, ki de facto ima ogromno pravic in premoženja, istočasno pa veliko obvez in dolžnosti. In za prenos vsega tega na druge organe, ki bodo namen, ki bo lahko zapopaden prav v istem zakonu kakor do danes, ko je SUZOR edini organ za izvajanje delavskega zavarovanja — mogle izvajati.

2. Vprašati se moramo, zakaj reorganizacija oz. decentralizacija SUZOR-a? Enostavno zato, ker je doba od 1922 leta do danes pokazala, da ima ta aparat take hibe, ki jih del. zavarovanje ne more brez škode za uspešen razvoj več prenašati. SUZOR je voz, ki prepočasni vozi, ima drage voznike in porabi mnogo kuriva — ne pozna pa vseh cest v državi tako dobro, da bi mogel hitro zadostiti vsem zahtevam zavarovancev, ki so v različnih krajih različne. Več voz in z izvežbanimi vozniki bodo lažje in v večje zadovoljstvo zavarovancev opravljali naloženo jim nalogo, ker bodo v svojem področju bolje poznali ceste in pota, po katerih se najhi-

Naša borba - naša rast

Iz centrale

HIMEN

Poročila sta se uradnica centrale ZZZ gđc. Anica Juričič in uslužbenec tovarne »Indus« g. Kocjan Zatlter. — Novoporočencema iskreno čestitamo in jima želimo obilo božjega blagoslova.

Vuhred

Pri nas je nekaj marksistov, ki nočejo verjeti v reformo in preureditev države, ker bi še vedno radi v kalnem ribarili. Naj se le zavedajo, da kalna voda odteka in da se bliža lepše vreme, da se bo tudi ubogi delavec malo pogrel na soncu.

Cene življenjskim potrebščinam stalno naraščajo, mezde pa se ne ganejo nikamor. Koruze ni za dobiti. Ali je sploh ni, ali je pa trgovci nočejo prodajati. Koruzna moka že stane 4.—din, činkvantin je po 4.75 din, slanina 22.—din kg, mast od 23.—do 24.—din. Tako gre vse vedno in vedno višje. Zato je nujno potrebno, da pridejo reforme čim prej in da se izvaja kontrola nad vsem, kar potrebuje delavec, da ne bo prepozno.

Maribor

Odbor naše podružnice ZZZ v Mariboru je v svoji nad 3 ure trajajoči seji temeljito razpravljalo o zadnji okrožnici glede romanja na Gorco pri Sv. Petru. Naš odbor bo skupno z gradbenimi poskrbel, da bo to romanje za naše obmejne slovenske delavce in delavke čim bolj veličastno. V prijazni romarski cerkvi na Gorci bomo prosili našo Zaščitnico, da nas obvaruje vojne vihre in drugih nesreč, ki bi ravno za delavstvo imele strašne posledice. Med sv. mašo bomo prepevali skupno nabožne pesmi, kar bo gotovo celo prireditev še bolj povzdignilo. Po sv. maši pa bo pod cerkvijo veliko delavsko zborovanje.

Vsemu našemu članstvu bomo v posebni okrožnici sporočili, katere pesmi bomo prepevali v čast božjo, dalje: zbirališče, čas odhoda iz Maribora in vse drugo potrebno. To romanje je za vse naše članstvo strogo obvezno in že danes opozarjamo vse naše člane, da si ta dan rezervirajo in ne hodijo kam drugam. Bo pa gotovo to tudi lepa prilika, ko se bo naša mariborska javnost lahko prepričala, kako velika armada nas je v katoliški Zvezi združenih delavcev. Znanice in prijatelje našega pokreta pa vljudno vabimo, da se našemu romanju pridružijo.

Pobrežje

Naš odbor je izdelal in vložil pri upravi naše občine kolektivno pogodbo za delavce, ki so vsi naši člani. Ker pa so se predvideni izdatki za cestna dela morali znižati radi nepredvidenih drugih prilik, je občinski odbor na svoji seji sklenil, da bo kolektivno pogodbo takoj sprejel, čim bo dana proračunska možnost. Vsem delavcem pa se je nato na našo pobudo povišala plača od 1. avgusta 1940 za 50 par na uro.

Za romanje na Gorco pri Sv. Petru se Pobrežani prav lepo pripravljamo. Poagitali bomo med našimi katoliškimi delavci, da ne bomo med zadnjimi. Zbirališče je določeno v Slomškovem domu za ob pol sedmih zjutraj, točno ob sedmi uri pa odidemo z zastavo ZZZ na čelu čez meljski brod ter se v Melju pridružimo našim mariborskim tovarišem. Vsi člani bodo prejeli pravočasno še nadaljna navodila, že danes pa vse prosimo: na agitacijo, da noben katoliški delavec na Pobrežju ne bo ostal doma! Vse potrebne informacije dobijo naši člani pri oskrbniku Slomškovega doma, tov. Štiel Jožetu.

Noče

Zadnje čase smo nekam spali, tako si bo marsikateri mislil, ker je pogrešal vesti iz našega kraja. Pa temu ni tako. Zelo smo zaposleni pri podiranju, spravljanju in žganju lesa. V našem glasilu smo vedno pridno zasledovali gibanje naših tovarišev iz drugih krajev, sami pa res nismo utegnili, da bi kaj zapisali. Pač pa bomo dokazali, da bodo tudi Hočani lepo zastopani na Gorci pri Sv. Petru. Toliko nas sicer ne bo, kot iz drugih krajev, vendar pa ne bomo delali nečasti naši podružnici ZZZ v Hočah. Hočani se bomo najbrže pridružili Pobrežanom in z njimi nato skupno Mariborčanom v Melju. Vsa nadaljna natančna navodila bodo objavljena v prihodnji številki »Slov. delavca«.

Sladki vrh

Centrala ZZZ nam je pretekli teden poslala okrožnico, v kateri nam sporoča, da se bodo zgrinjale kat. delavske množice po vsej naši lepi slovenski zemlji v raznih

svetiščih in božjih potih ter prosile mater Marijo za mir in obvarovanje drugih nesreč. Za člane naše podružnice je določeno romanje na Gorco pri Sv. Petru. Tovariši in tovarišice! Kdo si ne želi bolj miru, kot ravno mi delavci na najbolj izpostavljeni točki naše lepe slovenske zemlje? Vsi, kolikor nas je, bomo pohiteli z našimi družinami na Gorco in se tam pridružili prošnjam naših katoliških stanovskih tovarišev. Čas, zbirališče in skupen odhod bomo priobčili v prihodnji številki »Slovenskega delavca«. Vse potrebne informacije pa prejmejo člani tudi pri predsedniku in tajniku ter drugih odbornikih naše podružnice.

Celje

Vse člane in članice naših skupin ZZZ v Celju in okolici vabimo, da se udeležijo skupnega romanja na Oljko, dne 8. septembra 1940. To bo edina naša letošnja skupna božja pot, katere naj nikdo ne zamudi.

Vabimo pa tudi vse prijatelje katoliškega delavstva na to romanje, vse naše vidne javne delavce in predstavnike. Kdor čuti z našim slovenskim katoliškim delavcem, gre tudi na božjo pot z njim.

Vse potrebne informacije se dobe pri vodstvu ZZZ, kakor bo tudi razvidno iz osebnih vabil, ki jih bomo razposlali pravočasno.

Prosimo Vsemogočnega, naj prizanesse nam nesrečni vojni vihar, ki je drugod povzročil toliko strahot in gorja, posebno delovnemu ljudstvu, saj je to vedno najbolj prizadeto.

Jesenice

Ker se ponavljajo slučaj, ki člani ne vedo za pravice, ki jih imajo iz bolniškega fonda, zato ga v celoti priobčujemo. Članstvo se opozarja, da istega shrani!

Poslovník

za podporni bolniški in brezposelni sklad Strokovne organizacije delavcev ZZZ — za odsek kovinarjev — Jesenice.

§ 1. Odsek kovinarjev organizacije ZZZ na Jesenicah si v svrhu medsebojnega podpiranja osnuje podporni sklad, ki je obvezen za vse člane tega odseka.

§ 2. V podporni sklad se stekajo sredstva: Obvezni prispevki članov, prostovoljni prispevki in darila.

§ 3. S prispevki tega sklada razpolaga odsek kovinarjev ZZZ na teritoriju oblastveno odobrenih pravil ZZZ.

§ 4. Prispevek za člana znaša na mesec 5.—din, ki se plačajo obenem s članarino.

§ 5. Pravico do podpore iz tega sklada imajo vsi bolni, ali brezposelni člani, če so najmanj šest mesecev včlanjeni v organizaciji in imajo vplačanih šest zaporednih mesečnih prispevkov v ta sklad.

a) Višina podpore znaša 10.—din na dan po enotenskem bolovanju, po sledečem redu:

za dobo 6 mesecev — 5 let članstva: 4 tedne;

za dobo 5 let — 10 let članstva: 7 tednov;

od 10 let članstva dalje: 10 tednov;

b) pod a) omenjena višina podpore se v vsakem poslovnem letu plača samo enkrat;

c) v slučaju, da delavec prostovoljno pusti službo iz razlogov, ki niso utemeljeni, član nima pravice do nikake podpore.

§ 6. Če član v dobi desetletnega članstva ne dvigne nikake podpore, ima v slučaju upokojitve, odpusta ali smrti (svoji) pravico do odpravnine v 25 kratnem iznosu enkratne dnevne podpore. Za vsakih nadaljnih 5 let, če podpore ne dvigne, ima pravico do 150% poviška od 25 kratnega iznosa.

§ 7. V primeru upravičenosti do podpore se mora član javiti pri blagajniku, ki članovo prijavo vpiše v kontrolno knjigo izplačanih podpor.

§ 8. Pravice do podpore nima član v sledečih primerih:

a) Če ne izpolnjuje predpisov tega poslovnika;

b) če je več kot dva meseca dolžan na članarini, čeprav plača zaostale prispevke;

c) v izrednih primerih odloča odbor.

§ 9. Rezervni denar tega sklada se naloži v denarne zavode, ki jih določi odbor odseka kovinarjev. Obresti naloženega denarja se uporabijo za upravo tega sklada.

§ 10. Uprava in nadzorstvo sklada:

a) Upravo sklada vrši odbor organizacije ZZZ, ki pa mora podati poročilo na obnem zboru. Za svoje poslovanje je odgovoren odseku kovinarjev in centrali ZZZ v Ljubljani.

b) Člani nadzorstva morajo pregledati poslovanje sklada vsak četrti mesec poslovnega leta. Centrala ZZZ v Ljubljani ima po svojih zastopnikih pravico pregledati poslovanje sklada vsak čas.

§ 11. Vsi potrebni podatki članov se vodijo kartotečno na način, da je razviden kraj in koliko je član prejel podpore.

§ 12. Ta poslovnik velja za redne razmere. V izrednih razmerah (ustavitev obrata, epidemija) se skliče članski sestanek, katerega sklepi so merodajni.

§ 13. V slučaju, da se podporni sklad ukine, se denar razdeli med člane, po sklepu sestanka.

§ 14. O vsaki spremembi tega poslovnika se obvesti ZZZ v Ljubljani.

Grosuplje

Podružnica Grosuplje je priredila v nedeljo 21. 7. filmsko predavanje in sicer z veliko udeležbo. Prav lepo nam je opisal film tov. Golob Stane iz centrale. Film je bil res lep. Pokazal je, kako se je lepo razvijala in sicer z velikim naporom naša ZZZ in kako res lep je bil tabor vseh res zavednih slovenskih delavcev, ki so se vrstili vrsta za vrsto po ljubljanskih ulicah in so tam pokazala vsemu narodu svojo delavsko zavest. Zato prosimo centralo, da naj ta film daje kolikor mogoče v javnost.

Tobačni delavci

Glavni odbor Jugorasa je podvzel akcijo, da delavci zaposleni v podjetjih državnih monopolov dobijo svoje pripadnosti za ves čas orožnih vaj. Ta akcija se je začela zato, ker je Uprava državnih monopolov glede tega zavzemala negativno stališče nasproti tem delavskim zahtevam.

Ob tej priliki je poslal glavni odbor ministru finance g. dr. Juraju Šuteju svojo predstavko.

V tej predstavi spominja glavni odbor na pritožbe in pravice delavcev in nameščencev zaposlene v naših monopolskih ustanovah, kakor tudi na predpise, ki se nanje nanašajo. Predstavke govorijo o vseh mogočih težjih posledicah, ki bodo brezpogojno nastopile, če se uprava državnih monopolov in njeni organi ne bodo držali zakonitih določil in pravilnika o delu v monopolskih podjetjih. Minister je naprošen, da stvar hitro reši.

Gorje pri Bledu

Gorenjci prosijo za postajališče na Kočni. V Ljubljani se je mudila delegacija ZZZ z Jesenic in iz Gorij pri Bledu ter obiskala pristojne činitelje, katere je naprosila, naj dosežejo, da se bo zgradilo poristilo tamošnjemu prebivalstvu. V delegaciji so bili Markič Matevž, Rajner Franc, gaciji so bili Marič Matevž, Rajner Franc, Jordan Franc in Jan Maks. Delegacija je sprejel g. senator dr. Kulovec, ki je zastopnikom ZZZ iz Jesenic in Gorij obljubil, da se bo za njihovo akcijo zavzel in posredoval za pospešeno zgraditev nujnega postajališča na Kočni. Prav tako je bila delegacija sprejeta pri načelniku železniške direkcije inž. Tirnaniču v Ljubljani. Delegacijo je vodil bivši poslanec g. Mašič Pavle. G. načelnik je zastopnikom zagotovil, da se bo graditev postajališča v najkrajšem času začela, najkasneje pa v 14 dnevih. Tega zagotovila so bili delegati od srca veseli ter so se v imenu prizadetega prebivalstva prisrčno zahvalili.

Murska Sobota

Vse obiskovalce knjižnice Delavske zbornice, katerim je rok za izposojene knjige že potekel, ponovno prosimo, da nam iste čimprej vrnejo, da tako lahko ustrezemo tudi ostalim obiskovalcem. Knjižnica se nahaja v zadržni sobi v Delavskem domu in ima uradne ure vsako nedeljo od 9 do 11 ure predpoldne.

Kakor smo že poročali, smo se v zadevi naših izseljencev v Franciji obrnili na glavni odbor Rdečega križa, ki nam je sporočil in obljubil, da bo čimprej izvedel vse poizvedbe, ki so potrebne in nas bo potem obvestil. Vse družine sezonskih delavcev pa prosimo, da se ne razburjajo po nepotrebnem, dokler nimajo točnih in zanesljivih poročil, ker razne razburjive vesti širijo le brezvestni hujskači z zlobnimi nameni. Vojskovalci sta se le francoska in nemška vojska in so eventuelne žrtve med civilnim prebivalstvom tudi možne, vendar pa more v bojih pasti le tisti, kdor se je teh bojev udeležil, kar pa naši sezonski delavci gotovo niso storili. Razumeti se pa mora, da bo še trajalo nekaj časa, preden se vpostavi redni promet med zasedeno in nezasedeno Francijo, da bodo lahko redno prihajala poročila, ki pa bodo vsekakor podvržena cenzuri in se bodo že zaradi tega zakasnila.

Že večkrat smo prosili in opozarjali naše podjetnike in tovarnarje, da zvišajo plače delavstvu sorazmerno z naraščajočo draginjo, a oni so ostali še zmeraj trdovratni. Dogaja se še celo, da podjetniki grozijo delavstvu z odpustom, če ti zahtevajo svoje pravice. Naj pa bodo vsi ti podjetniki uverjeni, da naša organizacija

nikoli ne bo pustila, da bi se izigravale uredbe in zakoni, ki ščitijo interese delavcev in bomo storili vse potrebno, da se kaj takega prepreči.

Črnomelj

Vodstvo podjetja naših Belokranjskih železnic ne zna besede držati. V svojem nedavnem sporazumu med organizacijo in med podjetjem je bilo določeno, da bo podjetje najprej sprejelo nazaj spomladi odpuščene delavce. Podjetje je te delavce odpustilo zaradi tega, ker so se organizirali, čeprav tega ni hotelo priznati. Trdilo je, da je odpust izvršilo samo zaradi pomanjkanja dela, da je organizaciji naklonjeno, da je zelo socialno, da dela sploh samo še zaradi interesov delavstva. Če bi mu njihova revščina ne bila pri srcu, bi podjetje delo sploh ustavilo. Med tem pa je tovarna sprejela že nekaj novih delavcev. Naše odpuščene delavce pa, ki bi po sporazumu morali prvi nazaj v obrat, še do danes niso sprejeti. Na posredovanje Delavske zbornice je odgovorilo s kopo netočnih vesti o svojem postopku, kar mu nikakor ne more biti v čast.

Mi pa poudarimo, da je sporazum, oziroma kolektivna pogodba, sklenjena med podjetjem in med Zvezo združenih delavcev, za podjetje nepreklicno obvezna in da jo je možno uveljaviti, če ne drugače, pa potem sodišča. Zahtevali bomo zato, da prizadeti brezpogojno prejmejo obljubljeni zaposlitve in za ves zamujeni čas, od kar bi po pogodbi že morali biti zaposleni, tudi denarno odškodnino.

Inspekcijo dela v Ljubljani pa prosimo, naj razmere pri nas preišče, ugotovi nezakonitosti in z možjo oblasti doseže, da se bodo zakoni in dogovori tudi s strani delodajalca izvajali.

*

Prosimo vse člane podružnice ZZZ v Črnomlju, da takoj poravnajo zaostalo članarino in naročnino za »Slov. delavca«.

To, da kapital organizacijo preganja in organizirane delavce opušča, pa je zanj najlepše izpričevalo in priporočilo napram delavcem, da naj se je z zaupanjem oklenejo. Treba je v njej vztrajati do končne zmage. Tako kakor pri nas je bilo tudi drugod. Delavci pa se niso dali preplašiti in danes žanjejo sadove svoje zvestobe organizaciji. Podjetnikom tam niti na misel ne pride več, da bi delavstvo odpustili zato, ker so organizirani in če zahtevajo izboljšanje svojega grometnega položaja.

Trbovlje

V nedeljo 28. VII. t. l. se je vršilo člansko predavanje združeno s filmom »Nastanek in razmah zveze združenih delavcev«. Predaval je strokovni tajnik ZZZ tov. Breznik Albin. Iz njegovega govora smo slišali da je vsa usoda delavskega življa odvisna od nas samih, od naše delavske zavesti, požrtvovalnosti in zmožnosti. Vse to se pa pridobi le v organizaciji. Zato je nujno potrebno, da vsi delavci spoznajo, da današnja družba in njena ureditev ne odgovarja času, predvsem pa da delavcu in nudi tega, kar mu po vseh božjih in naravnih pravicah gre.

Treba je pristopiti takoj, brez odlašanja k preureditvi družbe in jo postaviti na stanovsko (korporacijsko) podlago. To ureditev družbe, ki je edino možna, da reši delavca iz težkega položaja ima v programu ZZZ. Zato pristopajte in se organizirajte v naši organizaciji, ki je naša rešiteljica.

V soboto ob 7. uri zvečer se vrši seja odbora. Pridite točno!

Kamniško okrožje

Kakor je bilo objavljeno že v prejšnji številki »Slov. delavca«, se vrši v nedeljo, 4. t. m. ob 9. uri popoldne na Homcu pri g. Repanški okrožna seja. Ker je zelo važna in nujna, prosimo odbornike, da se je sigurno udeležijo.

Griže pri Celju

BAJKA O SRAKI S PAVJIM PERJEM

Redko kedaj se javljamo, zato bomo pa to pot malo več povedali.

V Zabukovci pri drž. rudniku so bili svoj časa samo ene vrste socialdemokratskih sodrugov, ki so mislili, da imajo monopol za vsa delavska ozračja. Letos je to povsem drugače.

Pri zaupniških volitvah letos spomladi so se pojavili kar naenkrat še drugi socialdemokrati, tako imenovani mladi socialisti rujavave barve. Ti zadnji so se ločili od prvih češ, da so stari preveč mrtvi, premalo borbeni, da so izdajalci delavstva in da nič ne delajo. Vsi smo pričakovali dokazov za to njihovo trditve. Čakali smo skoraj polnih 5 mesecev, da smo videli prvi uspeh njihovega truda in borbenosti. Ta njihov uspeh bomo na kratko opisali.

Vsem je najbrže dobro poznana bajka o sraki, ki se je okitila s pavovim perjem. Slično je tudi delo tukajšnjih rujavih sodrugov. Ko je letos marca meseca pozvala Nadaljevanje na 4. strani.

Iz pokreta gradbenega delavstva ZZD

Širša seja zaupnikov ljubljanske gradbene organizacije se vrši v nedeljo, dne 11. avgusta ob 9 dopoldne v organizacijskih prostorih. Radi izredno važnega dnevnega reda je udeležba obvezna. Odborniki in zaupniki, ki bi bili event. zadržani, naj dostavijo pismena poročila tajništvu Zveze. Ob tej priliki bomo tudi predvajali film »Združeni delavci v vrste stopimo«. Organizacije, kjer še ni gradbenih odsekov, naj iste čim prej ustanovijo, da bo Zveza lahko vodila točno evidenco o zahtevah in potrebah gradbenega delavstva. Zalsti pa prosimo, da nam vse podatke, kar se tičejo gradbenega delavstva, pošljajo redno vsaj enkrat mesečno, da imamo lahko točen pregled o delovanju istih.

Ljubljana — gradbeni

V nedeljo, dne 28. julija se je vršil sestanek delavskih zaupnikov za Ljubljano. Referati zaupnikov so bili silno zanimivi in so pokazali silno slabo luč o razmerah, katere vladajo pri nekaterih gradbenih podjetjih. Nekatera podjetja nimajo sploh nikake davčne lestvice. Delavstvu odtegujejo ob vsaki plačilni perijodi drugačne zneske. Želja zaupnikov je, da bi podjetja pritrčila na vidno mesto davčno lestvico, da bi lahko vsak delavec na licu mesta vedel, zakaj mu je bil odtegnjen pravi znesek. Z žalostjo smo ugotovili, da stavbeniki v zadnjem času postopajo z delavstvom nečloveško in protizakonito. Naše delavske zaupnike predstavljajo s stavbe na stavbo, samo da jim onemogočijo organiziranje delavstva ter vsako delovanje v prid tovarišem. Vsak pošten in državotvoren Slovenec bi moral pač stremeti za tem, da je delavstvo organizirano v močnih delavskih organizacijah, ki izhajajo iz naroda, kajti le te organizacije se lahko v danem trenutku spremene v polke in divizije. Nam ni vseeno, kakšna bo morala in disciplina komponentov teh enot. Ni protidržaven samo tisti, ki slabo govori o svoji lastni domovini, pač pa je mnogo bolj škodljiv oni, ki z dejanji ubija v delavstvu veselje do dela in življenja ter ga spravlja v obup in v revolucijonarne tabore. Mi ne merimo narodno zavest po udeležbi po raznih patriotičnih paradah in niti ne krščanstva po procesijah, za nas je glavno merilo izvajanje Kristusovih nauk in nas prav nič ne zanima, kakšno izkaznico ima v žepu g. stavbenik. Nas briga samo to, kako se postopa z delavstvom. Z veseljem pričakujemo spremembo družabnega reda. Tisočkrat smo že spoznali, da s prošnjami se pri naših gospodih ničesar ne doseže. Izdan mora biti zakon, s katerim bomo nečloveške podjetnike prisilili k izpolnjevanju svojih dolžnosti. Naj se podjetniki ne veselijo nikakih izprememb in naj jih ne uspava to-

lažba naših nasprotnikov, s katero hočejo prepričati javnost o škodljivosti korporativizma za delovno ljudstvo.

Mi dobro vemo, da bomo imeli v teh korporacijah odločilno besedo mi delavci, da bomo naš pošten zaslužek vzeli, ne pa »fehtarili« in prosjačili. V koliki meri se bo socialna zakonodaja izvajala, je odvisno od pošteonosti tistih naših zastopnikov, ki bodo sedeli v sindikatih samih. Mi dobro vemo, da nas je liberalizem privedel na rob propada, mi dobro vemo, da velja danes svoboda samo za bogataša in zločinec je vsak tisti, ki tako stanje zagovarja. Hočemo dela in za delo pošteno plačilo in ničesar drugega. Kaj imamo od tega, da lahko svobodno sedimo na klopeh pred Borzo dela in da gremo za kosilo svobodno pit vodo iz Ljubljane ali pa Gradašce? Nam dajte dela in jela, pa čeprav bo kruh črn in meso kostrunovo! Mi ne trdimo, da bo v Sloveniji ZZD izvršiteljica teh ogromnih nalog. Naravno pa je, da bo narod dal novo organizacijo v roke ljudem, kateri uživajo v narodu delavsko zaupanje. Funkcionarji nekaterih svobodnih strokovnih organizacij se danes po svojih lističih milo jokajo ter prikazujejo korporativni sistem, kot nekaj bav-bav, ker dobro vedo, da bodo potem ob stolčke. Radi svojih osebnih interesov tirajo že desetletja v pogubo delavske mase. Upamo, da bo bodoča zakonodaja vsebovala kakšen paragraf tudi za to vrsto verižnikov. Ugotovljeno je bilo tudi, da nekateri podjetniki ne plačujejo delavstva v predpisanih kuvertah, temveč mu dajo zaslužek samo na nekaterih listkih, kjer zapišejo, koliko je zaslužil in koliko ima skupnega odtegljaja; nadalje ne izplačujejo nikoli nikakih par. Ako je imel delavec dobiti 150.— din in 99 p, mu stavbenik izplača samo 150.— din in nič par. Pri velikem številu delavcev se to seveda precej nabere. Tudi odtegljaji za bolniško blagajno niso pri vseh podjetjih vedno enaki. Včasih plača delavec VIII., včasih XII. bolniški razred. O vsem tem hranimo

Svet v frontah

ANGLIJA — NEMCIJA

Iz vojaških dogodkov preteklega tedna se vidi, da ima Nemčija pred očmi cilje: 1. da Anglijo na vseh straneh odreže od vsake pomorske zveze — da jo blokira — in 2. da zanese nered v pristaniške naprave in važne industrijske panoge. Namen Angležev pa je očitno, da bi radi nasprotniku napravili čim več škode pri virih njegove moči, to je v letalstvu. Zato napadajo petrolejska skladišča, luke in tovarne za letala. Angleške izgube na potopljenih trgovskih ladjah so bile občutne.

ANGLIJA — ITALIJA

Na italijansko-angleškem bojišču so bili pretežno boji v zraku. Italijansko letalstvo se izkazuje z dolgimi poleti in bombardiranj Gibraltarja in Haife, torej dveh točk na skrajnih mejah Sredozemlja. Malta je bila predmet vsakodnevnih obiskov italijanskih bombnikov. Angleži so delali v Afriki le obrambne polete. Enkrat so bombardirali tudi Rim. Na morju ni bilo velikih srečanj. Italijani so javili potopitev enega angleškega rušilca in ene podmornice. Angleži pa potopitev podmornic v Rdečem morju.

PRIPRAVE ZA NAPAD

Priprave na skupni in splošni napad Nemčije in Italije na Anglijo — napad, ki je najavljen — zahtevajo tudi politične predpriprave. Napadalca se hočeta vsestransko prepričati, da se za časa njunih vojaških operacij proti Angliji nikjer ne bi pojavile kakšne motnje. To je bil eden od razlogov, da sta se Nemčija in Italija odločili, da takoj uredita nekatera nesoglasja, ki vladajo med državami južnozahodne Evrope, čeprav sta prvotno sklenili, da bo vse to urejeno šele po zmagi nad Anglijo.

Težnje sovjetske politike na področju Črnega morja, nadalje tajinstveno obnašanje Turčije ter stalna napetost med Romunijo in nekaterimi njenimi sosedami, pa so Nemčiji in Italiji svetovali, da naj takoj izposredujeta mirno poravnavo sporov. Tako je prišlo do diplomatskih posvetovanj v Solnogradu, kamor so bili povabljeni romunski ministrski predsednik in zunanji minister, bolgarski ministrski predsednik in zunanji minister ter predsednik slovaške države in predsednik slovaške vlade. Solnograške konference so v stvari nadaljevanje razgovorov, ki sta jih nedavno v Monakovem imela nemški in italijanski zunanji minister, h katerim so bili na koncu povabljeni še madžarski ministrski predsednik in zunanji minister. Nemčija in Italija sta se brez dvoma zedinili na neki stvarni predlog glede izmenjave ozemelj in prebivalstva ter sta sedaj zaporedno pozvali k sebi dotične države, da jim sporočita svoje predloge.

dokumente in jih bomo ob priliki obelodanili, ako se tem krivicam ne zgodi konec. Vsak zaveden član ZZD naj brez strahu prijavlja vse krivice, da bomo lahko proti povzročiteljem istih najodločnejše nastopili.

Maribor — gradbeni

V nedeljo, dne 4. avgusta in ne kakor smo zadnjič poročali, 3. avgusta, bomo imeli v gostilniških prostorih J. Kristovč na Studencih prireditve kakor 14. julija ter pozivamo vse člane, da se te prireditve sigurno udeležijo. Potrebno je, da si za zimo kaj preskrbimo. Pozabiti namreč ne smemo, da bomo pozimi zopet brez posla in nujno potrebni podpore.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je po številu članstva Maribor na drugem mestu za Ljubljano. Organizacija se vedno bolj širi in razvija v vsestransko zadovoljstvo gradbenega delavstva Maribora in okolice.

Zaostankarje članarine prosimo, da članarino poravnajo, da se ne bodo mogli po-

zimi jeziti, ako jih tedaj prezremo. Lani ni bil niti eden član razočaran, ki je v redu plačeval članarino in se naj tega zavedajo vsi člani tudi letos.

Murska Sobota

Tudi v M. Soboti se je naša organizacija čvrsto vsidrala med gradbeno delavstvo. To sicer ne gre v račun mursko-soboškimi stavbenikom, ki kljub naslovu »podjetniške organizacije« vidijo v ZZD odločnega pobornika, da se vzpostavi v najkrajšem času red in pravica med siromašnim prekmurskim gradbenim delavstvom. V zadnjem času so odpustili naše najagilnejše zaupnike in to brez nikakega stvarnega vzroka. Če mislijo gg. stavbeniki, da veljajo zakoni samo za siromašno delavstvo, so se temeljito zmotili in vračunali. Ne bo dolgo, ko bodo spoznali, da ima še dve kljuki. Eno navzgor, eno navzdol. Vi pa, mursko-soboški stavbinci, vztrajajte! Ne omahujte, oklenite se čvrsto ZZD, vsa poštena slovenska javnost je za vami!

*

Radi pomanjkanja prostora, bodo prišla poročila podružnic in še razne druge zanimivosti na vrsto v prihodnji številki.

Lepo slavlje v Ljutomeru

V nedeljo dne 28. julija je Viničarska kreditna zadruga v Ljutomeru imela nad vse zanimivo slavlje: **otvoritev dvorane v lastnem domu.** Leta in leta so ti naši slovenski največji proletarci zbirali in zbirali toliko, da so si postavili lastni Viničarski dom. Dom sicer še ni povsem dograjen, vendar pa so ta dan otvorili dvorano. Ob 9. uri je tov. Košnik otvoril slavnostno sejo viničarske kreditne zadruge in pozdravil vse navzoče med drugim zastopnika Delavske zbornice Goloba Staneta, zastopnika ZZD Langusa Jožeta, inž. Greifa, kmetijskega referenta banske uprave in ljutomerskega župana Slaviča. Poslane so bile brzojavke in zahvale našemu voditelju dr. Korošču, banu dr. Natlačenu in ministru Snuju. V lepih besedah je tov. Košnik opisal vse napore, ki so jih imeli z postavitvijo doma. Dvorana je bila lepo okrašena s slikami Nj. Vel. kralja, našega voditelja dr. Korošca in Kristusa Kralja. Vsaka slika je imela primeren napis. V imenu Delavske zbornice je čestital k tako lepemu uspehu tov. Golob, v imenu

ZZD pa tov. Langus in povdarjal, da je ta dom velik spomenik slovenske skupnosti, požrtvovalnosti in idealizma, je pa tudi velik spomenik slovenski organiziranosti. Tov. Rozman Peter je imel poljudno predavanje o zadrugi in je prav posebno poudarjal, da je zadrugišтво šola našega delavstva, da gleda in more gledati ne samo delojemalske težnje, ampak tudi delodajalske težave. Delavsko zadrugišтво mora postati v bodočnosti eden glavnih stebrov novega gospodarskega reda in tako rešitve slovenskega malega človeka. Inž. Greif je imel predavanje o malem gospodarstvu, ki je vzbudilo med viničarji prav posebno zanimanje. Saj ravno ti mali ljudje si morajo potom tega malega gospodarstva vsaj nekoliko pomagati.

Vsa slovesnost je bila pristrčna, domača, prav viničarska, vendar pa po svojem uspehu in po svoji pomembnosti veličastna krona težkega dela in velikega idealizma. Ta dom naj bo učitelj vsem v delu za skupnost, požrtvovalnost in organiziranost.

Ob štiridesetletnici obstoja Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani

je javnost njeno vlogo pravilno ocenila, ki jo je imenovala

Zavarovalnico malega človeka

Nad 143.000 zavarovalnih pogodb ob njenem jubileju dokazuje, da Vzajemni zavarovalnici zaupajo najširše plasti našega naroda.

Slovenski delavec zavaruje pri Vzajemni zavarovalnici svojo hišico in svoje premičnine **proti požaru, sebe zoper nezgode, v posebno velikem številu pa se organizira v zavarovanju Karitas, ki proti nizki mesečni premiji zavaruje za posmrtnino, doto otrok in starostno preskrbo.**

Ne skleni nobenega zavarovanja, da se ne bi prej posvetoval s krajevnim zastopnikom domače Vzajemne zavarovalnice!

(Nadaljev. s 3. str.)

D. Z. v Ljubljani vse strokovne organizacije naj pošljejo svoje predloge za osnutek nove kolektivne pogodbe, se je temu vabilu odzvala edino naša organizacija, medtem ko so rdeči rujavi sodrugi mirno spali naprej zimsko spanje kosmatega medveda. Po daljšem času so se vendar prebudili, skupaj zbrali in skregali, ne da bi bili kaj sestavili, kar bi lahko odposlali kot predlog za novo pogodbo. Pri tem je ostalo vse do konca junija, dokler niso sprejeli naših predlogov s strani Delavske zbornice, katere so si potem kratkomalo prisvojili kot njihove rujavi sodrugi polni hvale, kako so dobro sestavili osnutek.

Medtem ko so oni razmnožili samo mezdn tabelo — celega osnutka niso imeli kot neorganizirana skupina — smo mi razobesili prepis celega osnutka, ker je isti izključno le naše delo. Da je osnutek resnično naš, vam lahko potrdijo tudi vsi rudarji rdeče in rujave barve, ki so se udeležili sestanka v gostilni g. Zupanca na dan 29. junija t. l. Na tem sestanku je imel predsednik tukajšnje Zveze rudarjev prepis našega osnutka, s pripombo, da se Zveza rudarjev strinja z našim osnutkom kot popolnoma dobrim, predsednik — takojimenovani — od neorganizirane skupine rujavih sodrugov je pa imel cel list predlogov, spisanih z nevidnim črnilom.

Tovariši to je resnica in vsakemu recite, da je lažnivec kdor drugače trdi.

Vas, rujavi sodrugi pa tem potom pozivamo, da nam poveste, kedaj, kje in kdo izmed vas je sestavil osnutek za novo pogodbo, ki je naše delo in za katerega sedaj upijete, da smo ga vam mi ukradli! Dokler nam tega ne poveste in dokažete — kar vam sigurno ne bo nikoli uspelo — vas bomo smatrali za srake s pavovim perjem in z vsemi drugimi srakinimi lastnostmi.

Vse kar ste do danes napravili za tukajšnje delavstvo je bila izključno le borba, kateri izmed vas bo šel na pogajanja v Sarajevo. Naše interese in naš osnutek pa bo zastopal naš član, podprt z našo trdno vero, da bomo dosegli več, kakor ste že in še boste dosegli vi — rujavi sodrugi.